СВОБОДА

SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

РІК LII. Ч. 61. НЮ ЙОРК і ДЖЕРЗІ СИТІ, четвер, 30-го березня 1944. No. 61. NEW YORK and JERSEY CITY, Thursday, March 30, 1944. VOL. LII.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 4-0807 THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA FIVE CENTS ELSEWHERE

РОЗДВОЄНІ ДУМКИ В СПРАВІ ПРИМУСОВОЇ КРАЄВОЇ СЛУЖБИ

ВАШИНГТОН. — Перед Військовою Комісією Палати Репрезентантів зізнавав предсідник Воєнної Комісії Робучої Сили Пол В. МекНат про потребу введення Краєвої Примусової Служби. Він заявився проти введення відповідного закону в цій справі. У пятницю висловився проти загальної служби предсідник Воєнної Продукційної Ради Доналд М. Нелсон. За введення такої служби заявилися секретар війни Стимсон, секретар фльоти Накс і протиадмірал Ленд, предсідник Воєнної Морської і Перевозової Комісії. За цю справу висловився теж і президент Рузвелт на останній пресовій конференції.

ПРЕЗИДЕНТ ПЕРЕХОДИТЬ БРОНХІЯЛЬНЕ ЗАПАЛЕННЯ.

ВАШИНГТОН. — Від трьох тижнів президент Рузвелт не виходив з Білого Дому, а час від часу до преси доходили вияснення, що він хворий. На останній пресовій конференції в пятницю президент уже був веселий і признався, що він терпить на „бронкайтіс", але це вже переходить. Він деко918 покашлював, тримаючися за груди. Коли один репортер запитався його, чи він не збентежений недугою, президент відповів, що одна людина на 48,500 хворих на бронхіяльне запалення може захоріти на запалення легенів; супроти цього він не страхається. — Коли президента запиталися, що буде з поборовими в клясі 4-Ф, він відповів, що не лише такі поборові, але ще й студенти та студентки з гайскул повинні йти на роботи в жнива.

ПЕРЕМОГА „Л[illegible]" В АМЕРИКАНСЬКІЙ ПАРТІЇ ПРАЦІ.

НЮ ЙОРК. — При правиборах в Американській Партії Праці, яка має силу лише в стейті Ню Йорк, перемогло ліве крило цієї партії, якому звичайно закидують його противники большевизм. Так зване „праве крило" було досі при владі в цій партії. У проводі лівого крила стоять такі сили як Бравдер та Гилмен.

ДЕМОКРАТИ ВТРИМАЛИСЯ ПРИ ВИБОРАХ В ОКЛАГОМІ.

МОСКАҐІ (Оклагома). — При доповняючих виборах в другому конґресовому дистрикті дістав демократ В. Ґ. Стиґлер 21,405 голосів, а републиканець Е. О. Кларк 17,678. Оклагома вважається за демократичну твердиню і лише зогляду на аґресивну кампанію ріпубликанців під теперішню пору дехто був цього переконання, що демократи впадуть.

135,000,000 НАСЕЛЕННЯ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ.

ВАШИНГТОН. — Цензусове бюро подає обчислення населення в Злучених Державах але без зарахування тих, що служать у збройних силах за рік 1942. і то лише в стейтах, а з виключенням посілостей поза границями краю. Отже в 1942. році було тут 134,633,028 людей. У попередних роках цифри були такі: В році 1941. р. було 133,922,537, а в 1940. р. було 132,816,672 душ.

НЕМА БОЛЬШЕВИКІВ У БЮРІ ВОЄННИХ ІНФОРМАЦІЙ.

ВАШИНГТОН.—Всупереч загальному твердженню, що Бюро Воєнних Інформацій переповнене вищими й нищими наємцями большевицько-комуністичного покрою, директор цього бюра Елмер Дейвис подав таке до прилюдного відома: „Ми позбуваємося комуністів і їх сопутників як лише їх відкриємо". Це виявив Дейвис перед Комісією Правил у палаті репрезентантів на запит конґресмена Какса з Джорджії.

ЗГИНУЛИ 22 ОСОБИ В ПОЖЕЖІ ГОТЕЛЮ.

САН ФРЕНСИСКО (Каліфорнія). — Триповерховий деревляний Ню Емстердем Готел на передмістю Скидбрав згорів минулої ночі, причим згинули 22 особи, а 30 важко попарилися. Є це найбільша втрата в пожежі в Сан Френсиско від землетрусу в 1906. р. Поліція підозріває, що вогонь був підложений тимбільше, що останніми тижнями погоріли й інші подібні доми, де на ніч стягаються бездомні.

СЛІПИХ ЛЮДЕЙ ПІДГОТОВЛЯЮТЬ ДО ВОЄННИХ ЗАНЯТЬ.

НЮ ЙОРК. — Під доглядом шкільної ради переводять підготову для воєнних робіт у спеціяльній комісії. Предсідник цієї комісії Антін Кампаня виявив, що окрему увагу присвячено сліпим людям, щоб зробити їх услужним у службі для краю. Між такими робітниками є 70 людей, що вправляються в орудуванню радія й електричних приладів, де треба мати дуже делікатне чуття. Сліпі робітники заробляють по 70 центів на годину.

Арґентинський міністер неґодує на Америку і на воєнні цілі Аліянтів

МОНТЕВІДЕО (Уруґвай). — Довірочні інформації, що наспіли сюди з Арґентини, кидають сніп світла на наставлення арґентинського уряду до Аліянтів, а зокрема до Злучених Держав. — У своїй першій пресовій конференції від часу обняття уряду перед 5 місяцями міністер внутрішних справ ґенерал Люїс Перлінхер виразно і недвозначно висловив своє неґодування, що Злучені Держави, хоч не признають теперішнього арґентинського режіму, втримують там свого амбасадора. При цій нагоді міністер критикував воєнні цілі Аліянтів і заповів, що всі воюючі держави незабаром злучаться в коаліції проти Советів тому, що Росія виявила велику силу в веденню війни. Середна кляса Злучених Держав і Великої Британії, на думку Перлінхера, є так перестрашена перемогою Советів, що вона тепер більше ворожо наставлена до Росії ніж до Німеччини.

До цієї незвичайної заявив додав арґентинський міністер, що війна не ведеться за свободу, бо хтонебудь виграє війну, буде правити світом і, очевидно, буде теж домінувати над Арґентиною. З цієї причини, казав Перлінхер, Арґентина мусить триматися здалека від війни.

НАЙВИЩА ПОРА ДЛЯ АЛІЯНТІВ СКЛАСТИ ЕКЗЕКУТИВНУ РАДУ, ТВЕРДИТЬ ВЕЛС

НЮ ЙОРК. — У дальшій синдикованій статті бувшого підсекретаря Сомнера Велса читаємо такі думки: Признання уряду Бадолія Советською Росією викликало найрізнородніші замітки, а між іншими теж і страх, що Росія приготовляється до опанування Европи. Такі коментарі спонукують кожного до застанови, як повинні бути наладжені відносини між трьома великими державами. Ще на конференції в Москві, в жовтню минулого року, повинна була бути створена спільна Екзекутивна Рада Аліянтів, яка малаб вигладжувати непорозуміння, які з природи річи мусять прийти. Але, як цього не зроблено тоді, то тепер на це остання пора. Всі взаємні признання й похвали не можуть заступити тривкої політичної машинерії для втримання миру, як це показується на пакті Келоґа—Бріяна. Коли це не станеться, то теперішні непорозуміння між великими державами вже незабаром збліднуть перед непорозуміннями, які від тепер почнуть наростати.

Аліянти вже рішені на лінію Курсона й відшкодовання Польщі Східною Прусією

Реймон Деніел, лондонський кореспондент „Ню Йорк Таймсу" подає, що представники великих держав вирішили вже в Москві й Теґерані питайня границь Польщі, але постановили держати це рішення в тайні. Він каже, що він довідується від людей, які були поінформовані про ті рішення, що польська східна границя має йти лінією Курзона, а за те Польща має дістати відшкодовання в Східній Прусії. „Польського коритаря" отже на будуче не буде.

СОТКИ ТИСЯЧ ЖИДІВ ЗМАСАКРУВАЛИ НІМЦІ У „ЛІСІ СМЕРТИ" ПІД ЛЬВОВОМ

З осідку головної кватири третьої польської дивізії при червоній армії передають зізнання Ізидора Герца й його жінки, що вирвалися з жидівського табору в „лісі смерти", 15 миль на схід від Белза, що лежить на північний схід від Львова. Вони кажуть, що німці виправляли в той ліс масово жидів, стягнених з цілої просто Европи. Там їм казали роздягатись, нібито для купелі, а потім голих косили машиновими крісами, або просто вистрілами з револьверів у голову.

Ці масакри зросли від приїзду Гімлера, начальника Ґестапа, до Львова, в січні 1942. року. Згинуло в цей спосіб, за заподанням цих свідків, принаймні 100,000 жидів.

СОВЄТИ НЕ ПРИЙМАЮТЬ ПРЕДСТАВНИКА ФРАНЦУЗІВ

Не дивлячися на те, що советський союз дав повне визнання для Французького Комітету Національного Визволення під кермою ґенерала Де Ґола, союз відмовився приняти як представника того Комітету перед советами Ґастона Палевського, начальника політичного штабу Де Ґола. Причини відмови ще не відомі; кажуть, що совети відмовилися признати Палевського представником французів тому, бо в їх розумінню Палевскі польський громадянин.

ТРИ ВЕЛИКІ ДЕРЖАВИ БУДУТЬ КЕРМУВАТИ СВІТОМ, КАЖЕ ІДЕН

У своїй промові перед Федеральною Радою Свобідних Церков, заявив британський секретар заграничних справ Антоні Іден, що у повоєнній Европі всі держави, малі й великі, будуть мати право свобідно висказувати свої думки, але головний тягар відповідальности за світовий мир, а тим самим і вирішальний голос у таких справах будуть мати великі держави: Британія, Америка й Росія, а можливо й Франція.

ЧУТКИ ПРО РІШЕННЯ ЧОРЧИЛА ПЕРЕДАТИ ВЛАДУ ІДЕНОВИ

Внаслідок недавної недуги запалення леґенів, каже Е. С. Дениел, лондонський кореспондент „Ню Йорк Таймсу",-британський премієр Чорчил рішився переносити на Ідена більшість своїх обовязків.

ПРИГЛЯДАЄТЬСЯ БИТВІ.—Ґенерал Джосеф Стилвел (у середині ґрупи) приглядається з вершка високої скали над рікою Танай, в північній Бурмі, як його вишколені американцями китайські війська переходять ріку в погоні за японцями. Підчас відступу японці понесли поваж втрати.

ЧЕРВОНА АРМІЯ ЗАНЯЛА МИКОЛАЇВ

ЛОНДОН. — Червона армія здушила весь ворожий спротив у Миколаєві, колись чорноморському порті російської воєнної фльоти, що лежить при гирлі ріки Бога, та наблизилася поважно до другого чорноморського порту, Одеси. Тут вони заняли Доманівку, що лежить 77 миль від Одеси.

Далі на північ червона армія перейшла ріку Прут та підійшла до міста Ясів перетинаючи залізницю Одеса-Тираспіль-Яси, останню головну залізничу артерію, що там стояла до розпорядимости німців.

Ще далі на північ російські війська зпід Городенки заняли Гвоздець, у Станиславівщині, недалеко від Коломиї, завдяки чому вони підсунулися поважно, бо на 42 милі, до Тартарівського провалу в Карпатах, котра веде до Чехословаччини. Червона армія посунулася теж значно в напрямі Чернівець, так що їх заняття червоною армією може наступити кожної хвилі. Там вона заняла Кіцмань. Коло Подільського Камянця червона армія піймала в пастку більшу ґрупу німців і заняла Мінківці.

З Білоруси комунікат червоної армії доносить про активність білоруських партизанів, в околиці Береста. За останній місяць вони спричинили виколієння сотки німецьких військових поїздів. У цих катастрофах розбито 64 льокомотиви та 1,500 залізничих возів. Ці партизани знищили теж 138 кільометрів телеграфічнх і телефонічних ліній та зострілили з рушниць й машинових крісів один німецький літак.

Коло Камянця Подільського червона армія заняла: Сороки, Кісілів, Кадубівці, Веренчанку, Погорилівку, Підмети, Стару Соколівку, Нову Соколівку, Баранівку, Зінків, Покутинці, Маліївці, Синяківці, Лисець і Соколець та залізничі стації: Вікна, Юрківці, Кісілів та Ясенів Пільний. У Чехословаччині вона заняла: Бабино, Лінківці, Вовчинець, Нелиповці, Вартиківці й Медвежу.

НІМЦІ ПЕРЕСУВАЮТЬ ВІЙСЬКА НА СХІД.

ЛОНДОН. — Німецька команда перенесла з Німеччини на південну частину румунського фронту фронту шість дівізій, аби здержати відступ німецьких частин над Прутом.

Донесення з цього самого жерела подають, що німці задумують перенести зо заходу ще більше військ на східний фронт, на котрому її резерви вважаються в Німеччині невистарчальними.

Останніми часами можна було вичитати в націстичних ґазетах багато статей на оборону німецької стратеґії, що мовляв стягнула багато війська на захід, а схід лишила недостаточно обсадженим.

НІМЦІ ВІДКЛИКАЮТЬСЯ ДО ПОЛЯКІВ ЗА ПОМІЧ.

В Америці підслухано донесення польського радія, контрольованого націстами, що мовляв д-р Ганс Франк, німецький ґенеральний ґубернатор Польщі, закликав польський нарід до воєнної співпраці.

Франк зробив свій заклик підчас зїзду націстичної партії в Кракові. Говорив він полякам, що Німеччина для них одинока надія ратунку перед большевиками, бож мовляв і німці й поляки заінтересовані в перемозі над большевизмом. Він говорив про якесь величанське діло, яке нібито німці зробили в Польщі від 1939. року, та обіцював їм, що Німеччина буде це діло продовжати. Франк переконував поляків, що вони повинні почувати вдячність до німців за те, що вони їх захороняли від большевизму та підняли життєву стопу цілого польського народу.

Коли червона армія станула над Прутом, берлінське радіо видало подібний заклик до румунів. Німці пригадували румунам на гроби тих румунських вояків, що згинули між Дністром і Кубанью, себто на Україні.

АМЕРИКАНЦІ БОМБАРДУЮТЬ ЛЕТНИЩА ПО ФРАНЦІЇ.

ЛОНДОН. — Кількасот американських важких літаків ударило в вівторок по летницях Франції. За два дні цих бомбардувань побито 12 летниць. Німецькі летуни просто не ставили опору.

ЯПОНЦІ РОЗВИВАЮТЬ ОФЕНЗИВУ НА ІНДІЮ.

НЮ ДЕЛІ. — На рівнині Маніпурі розвинулася перша велика битва індійської кампанії Японії, що має на цілі захопити Індію під японське панування. За донесенням адмірала лорда Мавнтбетена, завзяті бої йдуть в окрузі Ухрулі.

В інших частинах Бурми Аліянти скріпили свої позиції.

БЮТЬ БОМБАМИ ПО ВЕВАКУ Й ГАНСІ.

АЛІЯНТСЬКА ГОЛОВНА КВАТИРА НА ПІВДЕННО-ЗАХІДНОМУ ПАЦИФІКУ. — Аліянтські бомбовики скинули в середу 292 тони вибухових матеріялів на ворожі бази довкола моря Бісмарка, головно на: Кавієнґ, на Новій Ірляндії; на Рабавл, на Новій Британії; на острів Буґенвил, на Соломонських островах, і на залив Гансу, на північно-східному побережжю Нової Ґвінеї.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошуючий хоче мати своє оголошення.

За оголошення редакція не відповідає.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
Поодиноке число три центи.		Three cents a copy.	
На рік	$7.00	One year	$7.00
на пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
Число з суботи (з англійською частиною)		Saturday's issue (with Ukrainian Weekly):	

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

Як каятися, то вже щиро

З табору для вишколу польської армії в совєтському союзі доносять про велику параду, влаштовану там зприводу доручення прапорів уже третій польській дивізії цеї армії. Хоча американські ґазети подали предовжезну каблеґраму про цю параду, вона не мала би ширшого значення, якби в ній не було кількох замітних зворотів, які нібито вказують на радикальні звороти в польській політиці супроти сусідних народів.

Один такий замітний натяк упав з уст польського ґенерала Берлінґа, начального команданта польської армії в Росії, коли він витав на бенкеті з того приводу американського військового представника, ґенерала Криста. Говорив ґенерал Берлінґ, що приявність американця означає, що цілі й бажання поляків у Росії працювати з демократіями признані. Ґенерал обіцяв, каже телеґрама, що помилки, які довели до польської катастрофи в 1939. році, не повторяться та що ті, які за неї завинили, вже ніколи не вернуться правити Польщею.

Що розумів польський ґенерал під помилкою, яка довела до польської катастрофи з 1939. року, остається ще не вияснепим. Не знаємо, чи мав він на думці заграничну політику Польщі, чи нутрішню політику. Чи мав він на думці наприклад польсько-німецький союз та що на його думку замісць нього мав би бути польсько-совєтський союз? Чи може мав він на думці польські посягання по непольські території на сході, що довели Польщу до конфлікту з Росією та робили з неї заманний предмет атаки з боку Німеччини? Всі ці справи зо собою звязані, і це було би справді добре, якби ґенерал був висказався в цій справі ясно.

Не вистарчають тут натяки на зміну лінії в напрямі співпраці з демократіями, бо в нинішні часи кожний, що шукає симпатії по аліянтському боці, представляє себе демократом, навіть найбільший противник демократії. Ось у Лондоні в той самий час, як у польському військовому таборі в Росії відбувалася ця парада, приходив до британського віцепремієра Атлія віцепремієр польського уряду в Лондоні в делеґації від польської соціялістичної партії в Польщі й передав йому домагання польських соціялістів захороняти „права Польщі" до „польських посілостей", що їх тепер займає червона армія. Коли найлівіша з польських нібито демократичних угруповань ще балакає про „права Польщі" до таких „польських посілостей", як Поділля й Покуття, то чейже ще не минув час для ніяких поляків сказати явно й славно, яку саме помилку відбудованої Польщі вони вважають фатальною для існування Польщі.

Щоб оздоровити і оживити Европу

Кентерберський архієпископ виступив з мировою програмою, себто навів вісім точок, які повинніб бути вказівкою для Великої Британії, Злучених Держав Америки і Совєтського Союзу в часі, як вони по розгромі Гітлера зачнуть заводити мир і порядок. Архієпископ, як і провідники Вільної Церкви, виходять з заложення, що повалення тиранії ще не є саме собою вистарчальним, щоб завести в Европі мир, свободу і добрбут. Тому, рахуючись з поваленням націстівської тиранії, натрапляють на питання, що далі робити з Німеччиною, бо саме від того, як з нею поступиться, залежатиме в многім замирення Европи. Роздумавши над тим, відповідають, що не зважаючи на те, що Гітлер спричинив війну, та що Німеччина за неї є відповідальна, таки не можна керуватись супроти неї по її прогрі чувством відплати, але треба поступати в такий спосіб, щоб навіть супроти неї були заховані засадничі людські права (свободи). Теж домагаються, щоб усі европейські уряди зобовязались визнати ось ті свободи.

Так в Англії. А тут в Америці коло 200 суддів, професорів та різних високих урядовців уложили проєкт „міжнароіного будучого права". Він обіймає 173 сторін. Це праця американських та канадійських фахівців, яка змагає до того, щоб не тільки довести по цій війні до світового замирення, але й мир вдержати.

Цікаве в проєкті те, що в ньому виразно говориться про конечну потребу обмеження суверенних прав поодиноких держав. Як і те, що треба визнати, що якщо яка держава тих обмежень не придержується, то це має обходити всю громаду, себто всі інші держави, що булиб обовязані на це спільно реаґувати.

Одначе особливо замітна є ось та точка, в якій говориться, що кожна держава повинна дбати про те, щоб її внутрішні відносини, себто події на її власній землі, не ставали загрозою для міжнародного замирення. Ця точка навіть ближче виясняє, як розуміти ось ті „події" на власній землі. Вона каже, що дана **держава не може обходитись з своїм населенням в такий спосіб, що є противний засадам гуманности і справедливости, або потрясає сумлінням людства.**

Ми навели ось ті два приклади, один з Англії, а один тутешній, щоб вказати на те, що коли іде про публичну опінію, то ми зближаємось до тої підготовчої мирової стадії, в якій вже провідні люди виразно дають до зрозуміння, що вони добре обізнані з корінням різних лих. Значить, що коли вже говориться про світове замирення, то не тільки думається про замирення між державами, не тільки про границі й територію чи сирівці та торгівлю, що ставали досі причинами роздорів і воєн, але звертається увагу і на щось інше, що теж дуже важне, а можливо, що найважніше з усього. Отже звертається увагу теж і на режіми в поодиноких державах; на те, як ті режіми поводяться з своїми власними громадянами у їх власній державі. А ця проблєма є дуже важна в такій державі, що є однородна, себто, що складається головно з одної національности, але вона далеко важніша, коли іде про держави, де є пануючі національности і другорядні чи треторядні. Та проблєма ще важніша, коли мається до діла з державами, що правляться при помочі диктатур та тайної поліції, бо там буває більше надужить.

Легко зрозуміти вагу цеї проблєми теж і для українського поневоленого народу. Бо є це у всякому випадку спроба поставити якусь опору дикунству режімів, що взагалі не рахуються з основними людськими правами. А український нарід саме мав і має до діла з ось такими режімами.

Комуністичні підкопи в Америці

Дві окремі тактики.

Комуністична п р о п а ґ а н д а своїм майстерством та знаменитою тактикою мабуть перевищила найкращих політичних стратеґів, яких знала історія. Інтерес світового комунізму, який тепер всеціло стоїть на службі російського імперіялізму, вимагає примінення своєї тактики до теперішних часів. Значиться до демократії в світі. І тому саме ми свідками, як комунізм, на сто відсотків диктаторська система, став в аліянтських краях „демократизуватись".

У с т у п к о ю демократичній Америці, що достарчає комуністичній Росії зброю та все потрібне до ведення війни, треба вважати розвязання Комінтерну. А як це сталося, то здавалосяб, що вже нема в світі зорґанізованої комуністичної спільноти. Але бачимо, що хоч Комінтерну немає, то комуністи як досі так і дальше ведуть ту саму політику та держаться тої самої лінії, що й за часів Комінтерну.

Та стали люди в Америці говорити, що як розвязався Комінтерн, то чому не розвяжеться комуністична партія Америки. Секретар партії Ирл Бравдер не знав спочатку на яку ногу вступити так і заявляв на всі сторони свою льояльність до капіталізму, навіть охоту з капіталістами співпрацювати. Але незабаром трісла дуже голосно нова бомба. Ирл Бравдер пішов дальше і таки розвязав комуністичну партію. Ніби тому, щоби не захитувати **стару американську двопартійну систему при виборах.** Ось так дотеперішна комуністична партія Америки перетворилася на звичайне ґромадознавче товариство для студій соціялізму.

Та є зовсім інша тактика в комуністів в Европі. Там за ними стоїть сила Росії. Тому партизани силою добувають собі голос по всіх краях середної Европи, зовсім не оглядаючися на це, що кажуть демократичні кола. З ними дають вони собі раду в простий та випробований спосіб. Ото повстає боротьба поміж „реакційними" силами та „поступовими". А з неї вже мусить вийти побідно талант комуністичної тактики та поміч вуйка Сталіна. Ось так в Европі тепер комуністи все беруть верх — Тіто, Васілевска та ще дехто; але в Америці комуністи прикидаються демократами.

Ставка на робітничі юнії.

По розвязанню Комінтерну, а згодом і Комуністичної Партії Америки, американські комуністи не скапітулювали. Тай не мали до того причини; вони тільки змінили тактику. Замісць страшити американську демократію комуністичною партією, вони постановили взятися до діл і в першу чергу опанувати робітничі юнії. Зачали від Конґресу Промислових Орґанізацій (GIO), де ролю Ирла Бравдера переняв Сідней Гилман при потурюванню голови Филипа Морея, що все дрожить за своє головство.

Вже від довшого часу Гилман погрожував, що Конґрес Промислових Орґанізацій не буде байдуже відноситися до вибору конґресменів, але буде при виборах чинно попирати тільки прихильників робітничої справи, очевидно в його розумінню. Згодом при СІО покликали до життя окрему політичну комісію, яка має підготовити наступні вибори відповідно до побажань робітництва, зорґанізованого в СІО. Цею Комісією проводить Сідней Гилман, про якого думають, що він заступив вже цілком позицію Ирла Бравдера в Америці, а його комісія при СІО це ніщо інше, а тільки продовження праці розвязаної комуністичної партії.

Акція Гилмана серед робітничих юній це новість на терені Америки, бо американські юнії досі були далекі від політики. Члени юній мали найповнішу волю голосувати на демократа чи републиканця. Тепер в Америці повертає до того, що від давна було в Европі, що робітничі юнії властиво були головною та дійсною силою соціялістичної партії, як теж і комуністів.

Наступ на Американську Партію Праці.

Американські комуністи, розвязуючи свою партію, говорили, що роблять це, між іншим, тому, щоби не заколочувати двопартійної системи, на якій збудоване ціле політичне життя Америки. Одначе в Америці таки вже нема двопартійної системи, бо істнує ще третя партія праці, себто щось немов американська соціял-демократія, що в стейті Ню Йорк становить вже поважну силу.

Вже здавна Американська Партія Праці мала два крила — сильне праве та слабе ліве.

Ліве крило часто комуністичне або комунізуюче не мало одначе ніякого впливу на політику Партії Праці.

По розвязанню комуністичної партії в Америці, комуністи масово посунули до партії праці. Вона дісталася тепер під обстріл комуністів, що постановили її опанувати. Осінні голосування при так званих праймерис виказало, що комуністи опанували вже три дільниці Ню Йорку, один ще Квінс тільки лишився в руках правого крила. Зголошування членів комуністів масово в члени Партії Праці йдуть дальше. Американська Партія Праці на терені Ню Йорку вже так як опанована комуністами.

Саме тепер розгорілася боротьба спиводу правиборів за стейтовий провід Американської Партії Праці. Праве крило партії очолює відомий кандидат на нюйорського ґубернатора при останніх виборах, Дін Алфандж, а комуністичну лівицю веде до наступу теж відомий добре конґресмен гарлемської дільниці Віто Меркантоніо, провідник лівого крила. Оригінальний він тим, що до конґресу увійшов зі згідної номінації демократів та републиканців, хоч наділі є він своєю політикою чистокровним комуністом.

Мабуть таки переможуть при голосуванню комуністи. Та якщо провід Партії Праці перейде в руки лівиці, комуністи на місце слабосильної комуністичної партії праці, що при президентських виборах збирали біля 50 тисяч голосів, дістануть тепер контролю над третою партією, яка при останних виборах у стейті Ню Йорк контролювала біля пів мілїоном голосів.

Охота комуністів засісти в нюйорськім Сити Гол.

Недавно викрили ще одну сензацію, що відкриває рубець плянів комуністів в Америці. Господарем нюйорського Сити Голу є тепер мейор Ля Ґвардія, сам скорше зближений до Американської Партії Праці, ніж до републиканської партії, від якої дістає номінацію. Всеж таки комуністам не подобався мейор Ля Ґвардія мабуть за його деякі виступи проти московських насильств, як от у звязку з розстрілом у Совєтах жидівських соціялістів Ерліха та Альтера. Вони постановили наблизитися навіть до відомої нюйорської Тамені Гол, установи демократичної партії, щоб при її помочі повалити Ля Ґвардію при найближчих виборах. На мейора Ню Йорку висунулиб вони тоді конґресмена Маркантонія.

Все це разом свідчить, що комуністи в Америці не сплять, але з найбільшою старанністю підготовляються відіграти поважну політичну ролю уже при найближчих виборах.

ОЛ. ЛУГОВИЙ — Права автора застережені

ЧОРНІ ХМАРИ ІЗЗА ПРИПЯТИ

Історична повість з часів Хмельниччини.

49)

Частина Овруцького полку, в початку нападу литовських корпусів з запілля, заступила собою слабші лави поліських полків і тим засудила себе на спільну з ними долю — цілковиту загладу. Перші сотні овручан, силою зверх тисячі їздців, спільно з Київським полком відбили литовський напад з запілля. Розділивши силу на опір з обох сторін — збили литовські корпуси, загнавши за брагинський шлях. Повторні атака з запілля литвинам спричинили значні страти, а козацьких лав з місця не зрушили. Тоді повів атаку всією кіннотою самий Радзивил з північного сходу. З південного заходу рушили ще раз корпуси Коморовского, Павловского і Смольского. А з заходу й півночи відкрила огонь між тим перейшовша греблю за Лоївку піхота. Під натиском залізних полків праве крило козацької армії відступило на південний схід — до лісу над Дніпром.

Грізно й відважно відходили козаки. Ні огонь піхоти, ні шалені наскоки райтарів лав козацьких не могли розірвати. Відійшовши до лісу, не далі пів верстви від Лоївки, козацтво з трупів коней і своїх вбитих товаришів швидко будувало охоронний вал. Тут вирішив Кричевський боротись до останнього чоловіка, трупом своїм недопустити ворога у межі України.

Литовський князь - гетьман таким маневром козацтва був заскочений. Не знав, що діяти. Поставив усе військо у бойовий порядок й вичікував від козаків зачіпки. Бій зовсім перервався. Ворогів ділила невелика, трупами усіяна полонина. Козацтво будувало вали, а вся литовська армія стояла в бойовій готовости і... дивилася. Минала десята година.

Вже по десятій від полковника Оттенгавзена з над Сожі пригнав гінець. Німецький полковник повідомляв, що полк Подобайла переправляється через Дніпро. Розпорядившись ще половині позіставших над Сожею частин — переправитись на правий беріг Дніпра вище Лоїва, а стражнику Мирскому атакувати засіки Кричевського в лісі, — Радзивил з частинами полковника Гандегофа кинувся до Дніпра на зустріч чернигівцям.

XVIII.

Рейд української кінної армії у литовсбкому запіллі дав змогу чернигівцям спокійніше загоювати свої рани. Несподіваний відступ литовських військ за Дніпро козаків зачудував. Думали зпочатку, чи не підступ це грізного литовського князя. Першого дня і наступної ночі всі вижидали подій у бойовому поготівлі. Не було й мови про відпровадження у спокійніші місця поранених, а їх назбиралося до двох соток. Менші рани чернигівці заліплювали замішкою з землі і стрільного пороху, слиною змочених, інші — хто мав хоч кавалок хліба — заліплювали пережуваним, добре слиною звогченим мякишем. І помагало. Рана засихала, за пару днів затягалась струпом. Аж третього дня тяжко ранених відпровадили у Чернигів — за 60 верств — до черців.

Поранений полковник Подобайло команди не здав. У день розїздив по козацьких становищах, а ночами гарячкував. Тільки ближче окруження знало про його поранення.

Пересування л и т о в с ь к и х військ козацтво бачило здаля. Чуло гамір і рух табору — здогадувалося, що литвини скріплюють свої становища на випадок атаки наказним гетьманом. Розповсюднились між козацтвом чутки про атаку Річиці, бачили, зрештою, дими у тому напрямі. Перевірити чуток козаки не могли, та всеж підбодрилися. Козаків литвини не займали. Час до часу тільки зривалася рідка стрілянина над ріками. Де перебувала козацька армія — не знали ні козаки ні полковник. Несли своє завдання й дожидали дальшого розвитку подій.

Вночі, на 31. липня, козацтво заворушилось. Наказний гетьман з армією стояв у трьох верствах від позицій чернигівців. Одержавши наказ сотники й отамани в ночі вибрали краще озброєних і досвідніших козаків до переправи через Дніпро. Команду над десятною частиною Чернигівського полку взяв сотник Микола Горностай, в заступництві Подобайла. Горностаєвими заступниками призначено городових сотників — Сосницького Василя Шелеста, Седнівського Ясього Антона Марка. В ночиж підтягнули козаки над Дніпро заховані човни. Ждали наступного вечора.

Проминула ніч. Сонце піднялося, як у ранній обід. Почули зразу чернигівці якісь крики у литовському таборі. Заграли далі сурми, роги. А трохи згодом піднялася шалена мушкетна стрілянина, загрохотала артилеїря по комусь, незнаному. І на укріплення чернигівців посипалися стрільна, але недоцільні, розчислені на застрашення, а не спричинення страт. Видно литовська армія зчепилася врешті з ворогом, а ворогом тим могли бути тільки козацькі полки. Зрозумів полковник Подобайло, що сталося щось непередбачене, і те щось, унеможливило наказному гетьманови чекати наступної ночи. Не знав тільки, чи бій розпочали всі козацькі полки, чи якась їх частина. Як би не було — рішив чернигівський полковник починати переправу. На випадок, колиб бій розтягнувся — наказав оставшій половині свого полку виділити ще півтори тисячі на скріплення десанту.

Під гук гармат і відгомін бою два десятки невеликих човнів швидко перетинали Дніпрову бистрину, ворогом не завважені. Перша черга притаїлася під кручею над Дніпром. Мінут за двадцять знову підплило з півтори сотки козаків. Поки литвини над Сожею оглянулися, поки Оттенгавзенові гінці добралися до Радзивила, — коло двох тисяч чернигівців опинилося на литовському березі. Число їх все збільшувалося. Та бій з головною козацькою силою вже був вирішений. Ліве козацьке крило вже не істнувало, а праве з лісу стримувало атаки литовської кінноти. Чернигівців відділювала від козацького правого крила багниста Лоївка і лави бездійної литовської кінноти. Однак про вислід бою чернигівці не знали. Збитою лавою, на бігу обстрілючи зустрічні невеликі ворожі частини, кинулися вони просто на табор.

(Дальше буде).

З Офісу Военних Інформацій у Вашиґтоні

Дещо про харчі.

Военна Адміністрація Харчів недавно оприлюднила заяву, що бараболі мають в собі багато поживи. Ця державна установа радить американському народови їсти більше бараболь, бо їх є великий запас і ця городовина є поживна.

Голова Бюра Поживи і Домашньої Економії при Департаменті Рільництва, д-р Г. С. Шерман, сказав, що картопля дає пересічно людині 25 відсотків вітамін „С", вітамін „В", залізний фосфор й інші мінерали. Д-р Шерман говорить, що картоплі є дуже поживні і вартаб їх більше їсти. Вони мають в собі дуже добру якість протеїни і крохмалю та є легкі до стравлення.

Звичайно говорять, що від картоплі „люди товстіють", але д-р Шерман доказує, що звичайна бараболя має в собі тільки 100 кальорій, себто стільки, скільки находиться в звичайній помаранчі, яблуці, в чотирьох сливках, грубшому кавалкови хліба, або в двох третих шклянки молока.

Адміністрація Цін, Честер Бовлс заявив, що в місяцю березні буде велика знижка вартості пойнтів для цивільного населення на свиняче мясо, крім „спер рибс". Буде також певна знижка на телятину і деякі ковбаси, казав адміністратор цін.

На телятину, баранину і ягнятину, та сир, масло і смалець — буде в березні така сама ціна як попередно. Наділі, всі мясні і молочарські продукти, що підлягають пайкуванню, крім вище згаданої свинини, воловини і ковбас, матимуть ту саму ціну.

Бовлс дальше сказав, що знижка вартости пойнтів на мясо заощадить господиням пайкових значків, бо на кождім десять пойнтовім, вона заощадить один червоний тижнево. В додатку, сказав Бовлс, завдяки великій продукції мяса, цивілі матимуть нагоду набути в березні за нову вартість пойнтів більше мяса як передтим.

Коли йде мова про зміну, то треба сказати, що ціна пойнтів на приправлені консерви з волового і вепрового мяса впала від одного до чотирьох пойнтів.

Бовлс дальше заявив, що від пятого березня до 11. квітня вартість пойнтів на деякі важні консерви городовини також піде вдолину, але за те пайкова вартість консервованих овочів піде значно вгору.

Адміністратор Цін дальше сказав, що „пайкова вартість на таку загально уживану консервовану ярину, як помідори, горох і кукурудзу, значно упала. На помідори впала на половину, на горох більш як дві третих, а на кукурудзу також пайкова вартість була значно знесена".

Кредит за те, що вартість пайкових пойнтів впала, належиться тим людям, що старалися мати городи перемоги. „Ми сподіємось", говорив Бовлс, „що цього року буде ще більше число городів перемоги. Край потрібуватиме стільки поживи, скільки ми випродукуємо. Не забувайте, що вартість пайкових пойнтів залежатиме від числа городів перемоги в 1944 році".

З консервованої городовини знизено вартість пойнтів на шпараґи, фасолі (не на „лайма"), кукурудзу і помідори. Піднесено вартість пойнтів на „кечоп" з помідорів і на свіжі фасолі. Крім того ще піднесено вартість пайкових пойнтів н раізні овочеві консерви, на черешні, фіґи, мішані овочі і т. д.

Военна Адміністрація Харчів оприлюднила заяву, що в 1944 році буде менше цукру для ужитку цивільного населення ніж було в 1943 році. А це тому, що цього року більше вживають цукрової тростини на виріб інустріяльного алькоголю, і тому, що цукру треба для армії і для Аліянтів. Також транспортація тепер кепська. Цього року цивільне населення матиме около 6 відсотків менше цукру ніж в 1943 році.

Бюро Контролі Цін ще не знає, чи буде треба робити які зміни в пайкуванні цукру. Покищо значок на цукор в Военній Пайковій Книжочці ч. чотири, якому мав кінчитись речинець 31. березня, буде добрий на неозначений час. Другий значок на цукор, число 31, бдуе вживатися від першого квітня, як було призначено. Він добрий на пять фунтів цукру. Якщо продовження значків не збільшить закупу і як поліпшиться транспортація, то може не треба буде робити ніяких змін в пайкуванні цукру.

Военна Адміністрація Харчів фабрикантів поживи випустить на ринок три і пів міліона фунтів сушених яблук і около міліон фунтів ягід. Сушених яблук і около міліон фунтів ягід. Сушених яблук був малий запас і цивільне населення майже два роки не мало нагоди їх вживати, бо той запас, що був, увесь вживався для военних цілей. Тепер перший раз по двох роках цивілі матимуть сухі яблука.

Щодо сира, то фабриканти марки так званого „чеддер чіз" дістали приказ від уряду задержати велику кількість своєї продукції для правительства, особливо на місяці березень і квітень, але проте виглядає, що на той сир не буде обмежень і цивільна публика матиме таку саму кількість як попередно. Обраховано, що запас „чеддер чізу" для цивільного населення є тридцять міліонів фунтів на місяць — на протяг чотирьох місяців.

Життя у военний час.

Военний Департамент каже, що коли хто хоче післати воякам за море святочні картки на Великдень, то мусить це зробити зараз, бо інакше трудно буде на час їх доставити.

Великодну пошту, якщо така буде негайно вислана, згідно з постановою військової поштової служби, доставлять збройним силам на Великдень, 9. квітня. Тільки в далекі части світа Великодна пошта не дійде начас.

Листи до армії за море треба адресувати дуже уважно. Треба писати повне імя і ранґу вояка, його „сіріял нумер", організацію і частину, при якій він служить, число військової пошти („АРО" і треба посилати до почмайстра в тій пристані, звідки її висилають. Якщо заморська почта не буде точно адресована, то вона може припізнитися, або навіть згубитись.

Відділ збирання старих річей при Раді Военної Продукції звернувся до американського громадянства з просьбою збирати і складати трубки від мила до голення і від пасти до зубів, особливо давнішого виробу, та трубки від медицини, яких тепер дуже потрібно.

Директор згаданого відділу, Г. М. Фавст, радить негайно зносити їх до аптики, або до крамниць. Речинець зношування таких трубок вийшов першого березня, але потреба є така велика, що директор збирання старих річей просить громадянство не зважати на речинець і далі зносити трубки до аптик і крамниць.

Директор Фавст сказав, що „ми бажалиб мати якнайбільше тих трубок, які були зроблені рік або більше тому назад, бо в них є більший відсоток цини ніж в цих, які виробляють тепер".

Власники авт, які дістануть додаткові картки на ґазоліну, „В" і „С", на цей місяць, не дістануть звичайних пайкових книжочок, а навпаки, одержать певну кількість купонів в окремім зшитку, і на кождім купоні буде окреме число.

Таке нумерування купонів робиться тому, щоби „ОРА" могла боротись з нелеґальною продажею ґазоліни. Нумеровані купони не легко буде вкрасти, а як хто їх вкраде, то такі купони буде лекше віднайти і пізнати, як вони остаточно дістануться в те місце звідки леґальні купони виходять.

Однак, нумерування купонів ще не означає, що при купованні ґазоліни не треба індорсувати купонів. Навпаки — „ОРА" звертається до власників авт, коли вони купують ґазоліну, то повинні обовязково індорсувати свої купони, випинсуючи на них число свого лайснесу і назву стейту.

Бюро Контролі Цін зробило заяву, що від першого травня увійде в життя новий купон на черевики. Старий купон на черевики, той з аеропляном, число 1, у военній пайковій книжці число три, буде далі добрий на черевики, але купон число 18 з пайкової книжки число один, вийде з ужитку 30. квітня.

Бюро Контролі Цін оприлюднило заяву, що в місяці березні випуститься на цивільний ринок десять тисяч особових автомобілів і 7,500 байсиклів.

Березнева квота автомобілів ограничена тільки до нових авт, вироблених 1942 року. Уживані авта з 1942 року підлягають пайкуванню, але на них вже тепер нема ограничення квоти. Як хто найде уживане авто з 1942 року і схоче його купити, то він може дістати пайковий цертифікат в місцевій пайковій раді военних цін. Маючи такий цертифікат, він може тоді авто купити.

Як одягнені вояки у теперішній війні?

Лікарі й експерти в ляборабоpіях переміни.ли американського вояка в найдоцільніше вдягнену людину. Міліони годин треба було посвятити для розшуків на зладження вояцького уніформу, який надавався на всякі підсоння. Бо не лише в вогких околицях коло Ґвадальканалу та в північній Африці бореться наш вояк, але теж і на холодній Алясці і на Алевтських островах. Для кожної околиці треба іншого одягу, такого, як його носять тамошні люди. Цивільні й військові знавці уладили дослідні стації й робітні так, щоб у них приспособити вояків до відповідного клімату. Серед відповідного клімату споряджувано уніформи. Щоби такі робітні построїти, треба було наперед дістати дати про повітряні переміни в кожному краю, до якого наші вояки мали їхати. От наприклад Аляску треба було студіювати кожного місяця окремо, а так само і Алевтські острови. Таксаме і усіх інших сторін світу привезено кліматичні дати.

Експерти переконалися, що наприклад Токійо має такий самий клімат, як місто Вашинґтон, а славетна російська зима подібна до зими в північній частині Мінесоти, Норт Дакоти і стейту Мейн. Місто Дулут у Мінесоті положене в такій самій ґеоґрафічній ширині, як Ленінґрад в Советах, а Москва і місто Бисмарк у Норт Дакоті має теж однаковий клімат.

Ляборторії наслідують клімат

Як деякого відповідного клімату не можна було найти в нашому краю, треба було його штучно наслідувати. Значить будувати будинки для ляборторій так, щоб у тих будівлях можна було витворювати тепло й холод і в них випробовувати нові вбрання на вояках. Робітники йшли за вояками і приладжували уніформи. Внаслідок дбайливої праці прийшло до справжньої революції в дотеперішнім способі вбирання вояків. Ці досліди такі важні, що вони стануть вказівками для десенів та моделів цивільного одягу. Успіх, очевидно, буде залежати від цього, наскільки кравці й підприємці будуть мати силу накинути загальній публиці нові убрання, або на скільки публика зможе приноровитися до нових розслідів, а з ним і до деякої невигоди при переміні дотеперішнього звичаю.

Характеристичні переміни в убранні такі: Для холодної погоди ми вживали плащів вовною наверх, а ватованою підшивкою наспід. Тепер засада так званого „верствування" („лейеринґ") вивернула цей звичай. Приладжується більше верстов одна на другій, одначе плащ лекший і тепліший на холодну зиму.

Як убраний вояк в холодній околиці?

Наприклад, добре зодягнений вояк на Алясці вдягає на себе наперед сорочку й штанці з легкої вовни, дальше верхню сорочку й штанці, опісля підбиту камізольку з поплинової матерії, а в додатку сатинові штанц і дво-верствову блюзку. Щойно наверх цього вояк убирає велику куртку з бавовняної матерії для забезпечення перед вітром. Куртка сягає звичайно до колін, а має ще й каптур на голову.

Для гарячого тропікального клімату убрання придумане на відповідний лад. Гарячий клімат знову не однаковий. Є сухий, а є вогкий, де повно комах, як от в джунґлях. Вояки на пустині вбирають короткі штанці („шортс") і легкі білі сорочки для відбивання соняшних промінів. У джунґлях треба носити вигідні, відповідно прикроєні уніформи, з густої, але тонкої матерії, пересякненої хемічними препаратами, щоб недопускати комах.

Та головна засада у приладжуванню убрань і для холодних околиць і для горячих є та, щоб людське тіло мало по можности все одну й тусаму температуру, без огляду на зміну погоди. Досі вважали, що в холоднім кліматі треба вбирати тяжке убрання наверх, щоб тіло могло затримати свою власну теплоту, яка з нього виходить.

Повітря найліпшим способом втримання температури.

Та новіші досліди видазали, що найлекше втримати тусаму температуру для тіла при помочи повітря. Отже придумали убрання з кількох верств, між котрими зашита є кишеня з незмінним повітрям. Щоб повітря не виходило і не змінялося безупину, кишеня поділена на кілька частин, що творять для себе окремі комірки.

Ні вовна ні бавовна не є самі вистарчальні на холод, але комбінація одної й другої матерії. Відкинено традицію: Наверх дали бавовну для стримання вітру, а наспід вовну для приміщення повітря як у кишени. У такий спосіб тіло не тратить свого тепла, бо вітер не звіває його.

Дуже важною справою при ношенню вбрання є захорона перед перестудою. Навіть у найбільшому холоді людина огрівається і піт парує під убранням; пара скоро перемінюється в воду і спричиняє холод, а з тим і перестуду. Науковці придумали спосіб поміру холоду і скидання непотрібної верстви убрання для кожної температури. Це рятує вояка перед перестудою. Інші способи придумано для тропікальних околиць, щоб ратувати його перет спекою і тамошними змінами тепла. Ще окремі способи придумано для захорони ніг і тому виробляють інші скарпитки для холодних, а інші для теплих околиць, значить не лише щодо грубости, але щодо матеріялу. Таксамо з іншого матеріялу роблять і взуття, відповідно до околиці, в якій вояк бореться.

Можна ствердити, що рідна мама не доглянулаб дбайливіше свого сина, ніж це робить военна команда для здоровля й вигоди американських вояків.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

БОСТОН, МАС.

Шевченкове свято.

Як вислів постійної памяти на значіння Батька Тараса і для нашої громади, улаштовано в нас 12. березня свято в його честь. Була це неділя, тому в нашій православній церкві відправлено панахиду за спокій душі Тараса, а після панахиди парафіяльні урядники, А. Мосюловський і І. Масний пішли за збіркою між вірних і дістали $32.

Пополудні відбувся в церковній салі концерт в честь Шевченка. Коли піднесено занавісу, учасники побачили образ Батька Тараса, прибраний зеленю й вишивками, а погляд Тараса наче кликав до приявних: „Вставайте, кайдани порвіте!" Музичну частину програми виконав церковний хор під управою місцевого душпастиря о. В. Каськова, котрий теж сказав привітне слово.

Відомий діяч Я. Макогін виголосив святочну промову, в якій головну увагу поклав на потребу наслідування роботячости й терпінь Тараса для добра свого народу.

Опісля знову співав хор, а після хору гром. М. Давискиба сказав тепле слово до поклонників Тараса. З черги вислухали приявні знаменито підготованих деклямацій дітей з парафіяльної школи на велике захоплення приявних і на потіху батькам, що цих діточок виховали.

Тепер прийшла головна святочна промова о. В. Каськова, яку прелеґент поділив на 4 частини і в них переповідав життя й творчість поета. Промова випала інтересною для всієї публики. Закінчив промову зазивом до слухачів, щоб розчитувалися в Шевченкових поемах на знак пошани для нього.

По промові відспівав дітовчий хор низку пісень зовсім влучно, а на кінець знову прийшло слово о. Каськова, після чого пішов гимн: „Ще не вмерла Україна!".

М. Давискиба.

В КРАКОВІ ПОВНО НІМЕЦЬКИХ УРЯДОВЦІВ З УКРАЇНИ

БЕРН, Швайцарія. (ОНА). — Німецька преса в Кракові надрукувала просьбу місцевої поліції до мешканців міста, щоби вони старалися дати приміщення тим німецьким урядовцям, які вертають з України і мусять тимчасово спинятися в Кракові. Ґазета пише, що в Кракові є тепер великий брак помешкань, бо зо Східної Галичини приїхало багато населення, яке втікає перед червоною армією.

Німецька ґазета просить тих німців, що замешкали тимчасово в Кракові, не бути в місті більш як тиждень-два, бо зі сходу прибуває все більше людей і для них також треба зробити місце. Ґазета пише, що зі сходу прибувають не тільки німецькі урядовці, але й цивільне населення — німецькі кольоністи і польське та українське громадянство. Поляків й українців відсилають в концентраційні табори, де вони дістануть харчі і приміщення.

Вишколені соціяльні робітники Червоного Хреста помагають в разі потреби родинам вояків. Інші представники є з військами в таборах і за морем. Найбільшу увагу Червоний Хрест звертає на добробут вояків і їх родин. Ця праця може продовжуватися тільки з вашою поміччю. Підтримайте Военний Фонд 1944 року!

КРОК ДО ТРУКУ. — Заняття американськими маринарами островів Емираву й Ельмусао в ґрупі Св. Матвія довершило окруження Нової Ірляндії й Нової Британії та відрізання 90,000 японців у тій окрузі. Аліянти дістали в свої руки базу, що лежить усего 580 миль від японської твердині на Труку. Японці ще находяться в посіданню Кавієнґа й Рабавлю.

НІМЦІ В НОРВЕҐІЇ НЕРВУЮТЬСЯ.

СТОКГОЛЬМ, Швеція, (ОНА). — Прибувші сюди з Норвеґії втікачі оповідають, що німецька окупаційна влада в Норвеґії все більш і більш нервується. Недавно німці обіздили прибережні місточка й оглядали збудовані ними твердині. Німецькі офіцири були озброєні від ніг до голови і поводилися в незнаних їм далеких околицях так, якби мали нечисте сумління. Місцева поліція була повідомлена про приїзд військової комісії тиждень наперед. Всі підозрілі нею місцеві люди мали бути замкнені, а симпатики, якщо такі були, мали вийти на зустріч комісії і привитати її.

Втікачі оповідають, що норвежці не важились орґанізувати ніяке привітання крім того, що в однім далекім рибальськім місточку ціла німецька комісія була зліквідована. Члени тайних орґанізацій напали на готель, витовкли вартових, а забравши з готелю рідню властителя, висадили будинок у повітря.

Кажуть, що в Ослью німці озброїли всіх державних норвезьких урядовців, які співпрацюють з ними. Їх стереже постійна варта в день і в ночі. Минулого місяця хтось підмінував будинок одного з Квізлінґових міністрів, але його не було дома в той час, як будинок вилетів у повітря.

До Норвеґії в лютім прибув транспорт югославських партизанів, яких німці замкнули в концентраційний табор біля Ослью. Їх мають везти далеко на північ до будови прибережних фортець. Члени тайних норвезьких орґанізацій старалися навязати з ними контакт, але німці не дають до них приступити.

Запитані американцями втікачі про те, як заховується норвезький нарід підчас повітряних рейдів і як реаґує на напади командосів в маленьких пристанях, втікачі заявили, що норвежці нетерпеливо ожидають масового нападу на европейський континент і радіють коли американські й англійські літаки появляться над Европою. Німці та їхні співпрацівники закусують зуби, як побачать аліянтський бомбовоз, а самі тероризували мирне населення на початку війни.

З ДРУГОГО КОНҐРЕСУ АМЕРИКАНСЬКИХ УКРАЇНЦІВ

(В ДНЯХ 22. і 23. СІЧНЯ 1944, В МІСТІ ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА.).

Реферат проф. Миколи Чубатого: Самостійна Українська Держава історичною конечністю для замирення Европи.

(9)

Визволення України лежить в інтересі людства.

З тих вже причин визволення українського народу це не тільки життевий інтерес українського народу, це теж добре зрозумілий інтерес сусідів українського народу, це теж інтерес світового тривалого мира, це справа привернення панування міжнародній моралі.

Україна на сторожі европейської цивілізації.

Провидіння Господнє поселило український нарід в полуднево-східній Европі, „при битій дорозі" — як співає народня дума приписувана великому гетьманови Іванови Мазепі: Цею дорогою сунули продовж тисячі літ варварські народи з Азії до Европи і на український нарід припав першому обовязок наставляти свої груди та боронити европейську цивілізацію. Цю почетну ролю бути „антімуралє хрістіянітатіс", себто першим оборонним шанцем християнства, як висловився папа Іван XX на адресу західно-українських князів Льва та Андрія з нагоди їх смерти 1323, повнив український нарід впродовж повних 500 літ.

Повнячи службу на цій цивілізаційній стійці український нарід виробив в собі лицарське почуття людської гідности, рівности людини, демократичний спосіб життя, а над усе любов волі. Боротьба з найстрашнішим варваром вчасно історичних українських часів, з татарами, зробила український нарід інтеґральною частиною Европи. Він став ясним протиставленням московського народу, що виріс на північних кольоніяльних просторах старо-української київської держави та виплекав в собі почуття улеглости та холопства, підчинювання диктатурі та духову спільність з Азією, як схарактеризував свій власний нарід москвичів російський писатель Олекса Толстой.

Це гаряче привязання до волі зберіг український нарід як свою національну прикмету й коли ослаблений боротьбою з варварством дістався під польську займанщину тай коли пізніше польська окупація змінилася на російську. **„Україна все прямувала до свободи"** — писав про український нарід вже в часі його поневолення Росією в другій половині 18-го століття великий французький писатель Волтер.

Україна та Польща.

По пятьсотлітній цивілізаційній службі в інтересі охорони західно-европейської цивілізації український нарід дістався під чуже панування династії Ягайлонів. Широкі простори української землі стали тереном польської експанзії культурної та господарської. Український нарід стрінувся віч-у-віч з народом чужої собі латинської цивілізації та шляхецької ментальности. Повних триста літ зводив український нарід боротьбу зі сильним тоді польським противником „за честь, за віру, за волю та за славу України".

Польща була у ці часи найгрізнішим противником України.

Потужний зрив гетьмана Богдана Хмельницького визволив частину українського народу зпід Польщі та так сильно потряс польською шляхецькою Річпосполитою, що від того часу вона вже не прийшла до своєї первісної потуги. Одначе цю тристалітну боротьбу України з Польщею програла й Україна й Польща. Частина України визволена зпід шляхоцького панування Польщі дісталася відразу під деспотичне володіння Москви. Другі українські землі ждали ще сто літ, щоби зпід Польщі дістатися у нову московську тюрму.

Судьба України та Польщі вирішилася в битві під Полтавою 1709-го року, коли то зрив українського гетьмана Івана Мазепи проти Москви закінчився катастрофою. Властиво вже тоді польсько-українські інтереси зійшлися, одначе їх не розуміли ні сучасники ні наслідники, ні наше покоління, тому обом народам погрожує спільна московська неволя. Польща своєю, деколи прямо невідповідальною, боротьбою проти українського народу, як в другій половині 18-го століття, або за нашої памяти в часі останньої світової війни своїм наїздом на Західну Україну, приспішила катастрофу України і свою власну катастрофу.

Україна та Росія.

Росія все була майстром у використовуванню слушних зрештою протипольських та протишляхоцьких настроїв серед українського народу. Московщина сама автократична та все диктаторська уміла грати на демократичних почуваннях українського народу, особливо темної маси, та їх експльоатувати на свою користь. Вона все підбурювала українську темну чернь проти своєї державної влади за козацької України зовсім так, як нині комуністи в Америці потрафлять настроювати темних українських людей проти свого проводу. Москва потрафила основно опоганити память одного з найбільших українців, ґетьмана Івана Мазепу; по нинішний день московські прислужники серед українців співають ту саму пісоньку.

Так само уміють нині червоні москалі ставати нібито оборонцем українського народу проти польських панів, щоб віддати його в руки російських комісарів, це теж не новина в українській історії. Хтож видав провідника українських гайдамаків Ґонту в руки польсько-шляхецького суду на страшні муки і страчення як не ця демаґоґічна Москва.

Якими способами накреслив Петро В. будову російської імперії.

Ясний плян розбудувати Росію в могучу завойовницьку державу, світових розмірів накреслив російський цар Петро Великий тому понад двіста літ. В його плянах український нарід мав перший впасти жертвою російського імперіялізму. Цар Петро розумів досконало, що не буде Росія світовою потугою, коли не буде спиратися на великий і духово одноцілий російський народ. Однопілий політичними стремліннями, вірою, культурою. А тогочасні москвичі ні числом, ні культурою тоді таким великим народом не були. Тому завоювавши козацьку Україну намітив Петро В. плян цілий український нарід (білоруський теж) зробити звичайною частиною російського народу, стопити його в „адін русскій народ". Близкість культури давали йому надію, що ця операція умертвлення українського народу як окремої нації удасться. Його плян по нинішний день є головною напрямною російської державної політики супроти України — Росії білої, царської чи червоної, комуністичної.

Для баламучення українців, білорусинів та цілого світа перезвав цар Петро свою державу Московію у Росію. Назва Росія це по грецьки вимовлювана назва старої Руси, отже України. Йшло про вироблення переконання, що тепер москвичі, українці та білорусини це одно й те саме. Внутрі наказав Україну називати Малоросією, як Московщину Великоросією. Знайне — мовляв — хахли, що це одно й те саме, зовсім так як нині один „радянський народ" є в краю, а за границею це звичайна Росія.

Сам народ, за яким колись цар-батюшка давніше нібито вставлявся перед гетьманами та боронив їх перед українськими панами, тепер кинули в крайну темноту та запроторили в найтяжче кріпацтво. За таку ціну купував собі тепер російський уряд прихильність українського панства.

В 19-тім столітті могло видаватися, що Росія осягнула ціль намічену Петром Великим, себто умертвила українців як націю, а зробила з них льокальний діялект московського народу, себто Росії. Одначе український нарід показався невмірущим, бо народи старої культури, як українська, що сягає до трьох тисяч літ, є дуже тяжкі до винародовлення. Україна як політична нація зникла тільки з карт Европи, одначе ожив і саме у цю добу упадку український нарід доказав чуда.

По перше стративши своє панство з часів козацької України в користь Московщини так, як колись стару родову шляхту в користь Польщі, український нарід ще більше здемократизувався.

За той час свого підяремного життя він зробив осяг, на який не всилі спромогтися і сильні державні народи. Продовж 150 літ московської неволі він дослівно подвоїв свою національну територію. За козацької України українська земля кінчилася на лінії міста Черкас на полудні. Запоріжя було немов островом серед степів долішного Подніпровя. На сході Україна не доходила до ріки Донця. Впродовж другої половини 18-го та цілого 19-го століття український нарід дужим кольонізаційним розмахом опанував степи, дійшов до Чорного моря та опинився аж на Підкавказю, себто осягнув старий Тьмуторокань, дослівно границю монархії Святого Володимира в части її найбільшого розквіту.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ШІКАҐО, ІЛЛ. — Повідомляємо всіх членів, що місячні збори Тов. ім. Дмитра Вітовського, від. 301, відбудуться в неділю, 2. квітня, в год. 1. пополудні, в парохіяльній гали, 1944 В. Ірі вул. Кожний член обовязково повинен прийти на ці збори, бо маємо деякі справи до рішення. — Л. Домапчук, предс.; М. Горний, секр.-кас.

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. ДЖ. — Тов. Дарахівщини, від. 275, повідомляє своїх членів, що тому, що на другу і трету неділю припадають свята, то місячні збори відбудуться в цю неділю, 2. квітня, в год. 7. ввечір, в гали церковній, при Ґрін і Сусекс ул. Просимо членів прити на збори і заплатити свої вкладки. Довгуючі члени, коли не заплатять своїх заглостей, будуть суспендовані. — За уряд: М. Гречин, предс.; Н. Манорек, кас.; М. Курпла, рек. секр. М. Обуховський, фін. секр.

ШІКАҐО, ІЛЛ. — Повідомляємо всіх Союзовців міста Шікаґо і околиці, що в неділю, 2. квітня ц. р. відбудуться **річні збори** Дому Відділів У. Н. Союзу при 843 N. Western Ave., в годині 2. пополудні. Всі урядники відділів У. Н. С. мають обовязково бути приявними на зборах. Багато є важним справ як також і вибір дирекції на рік 1944. Загал членства У. Н. С. просимо ласкаво також загостити. — М. Баран, секр.

ПАТЕРСОН, Н. ДЖ. — Збори Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 64, відбудуться в суботу, 1. квітня, в годині 7:30 ввечір від ч. 435 Мейн ул. Просимо членів і членкиць численніше прийти на збори. Маємо дуже багато важних справ до полагодження. Пригадуємо, що вже не задовго скінчиться кампанія на четверту военну позичку, тому хто ще хотівби купити бонд на кредит Укр. Конгресу, просимо зголоситись на зборах. — С. Вінярський, предс.; М. Матняш, секр.

В НІМЕЧЧИНІ ВИХОДИТЬ ПІДЗЕМНА ПРЕСА

БЕРН, Швайцарія. (ОНА). — Повернувший з Німеччини швайцарець оповідає, що там виходить поважна кількість тайних ґазет, в яких висвітлюється правдивий стан німецької армії на боєвих фронтах. Ґазети мають добрі інформації і радять народови не вірити Ґебельсови, бо він обманює його. Тайна німецька преса каже, що Гітлер довів Німеччину до руїни, а через нього буде терпіти цілий народ. Ми програємо на кожнім фронті, говорить підземна преса, а Ґебельс каже, що німецька армія перемагає.

ТАРЗАН, ч. 945. У важкому положенню.

Слім здивувався, побачивши, як Зіла скочила на дерево, як малпа.

Хоч Зіла думала йти за Тарзаном, вона не відразу пішла тою дорогою.

Тарзан далі йшов за вояком, але він знав, що десь там був ще один вояк.

Та другий вояк стояв від вітру, і Тарзан ще не зачув, де він.